

"Institucije turizma i kulture u pravnom sustavu Republike Hrvatske"

Derosi, Anamaria

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:898184>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-23**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za interdisciplinarne, talijanske i kulturološke studije

ANAMARIA DEROSI

INSTITUCIJE TURIZMA I KULTURE U PRAVNOM SUSTAVU REPUBLIKE
HRVATSKE

Završni rad

Pula, rujan 2021. godine

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet za interdisciplinarne, talijanske i kulturološke studije

ANAMARIA DEROSI

INSTITUCIJE TURIZMA I KULTURE U PRAVNOM SUSTAVU REPUBLIKE
HRVATSKE

Završni rad

JBMAG: 0066280213, redovni student

Studijski smjer: Sveučilišni preddiplomski studij Kultura i turizam

Predmet: Osnove prava u turizmu

Mentor: doc. dr. sc. Oliver Radolović

Pula, rujan 2021. godine

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani _____, kandidat za prvostupnika _____ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, _____ dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom _____

_____ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

Sadržaj

UVOD.....	1
1. MINISTARSTVO TURIZMA	2
1.1. Organizacija ministarstva	2
1.2. Djelokrug rada ministarstva.....	4
2. MINISTARSTVO KULTURE	5
2.1. Organizacija ministarstva	5
2.2. Djelokrug rada ministarstva.....	7
3. TURISTIČKE ZAJEDNICE	8
3.1. Ciljevi i djelovanje turističkih zajednica	9
3.2. Hrvatska turistička zajednica	10
3.3. Odnos turizma i kulture	11
4. INSTITUCIJE U KULTURI.....	12
4.1. Knjižnice.....	12
4.2. Kazališta	13
4.3. Muzeji.....	14
4.4. Osnivanje institucija u kulturi.....	15
ZAKLJUČAK	16
LITERATURA.....	17
SAŽETAK	20

UVOD

Podjela institucija po njihovom položaju, ovlasti, moći i zadacima vrlo je važan i bitan temelj svakog sustava. Da bi sve funkcioniralo potrebno je donijeti propise i zakonske regulative koje će urediti sustav te biti temelj i smjernica kako sustav i institucije trebaju djelovati. Tema koja se obrađuje u ovom završnom „ Institucije turizma i kulture u pravnom sustavu Republike Hrvatske“ bavi se proučavanjem ministarstva turizma i ministarstva kulture, ukazat će na važnost turističkih zajednica, njihovu ulogu, njihov cilj. Također prikazat će poneke institucije u kulturi kao što su knjižnice, muzeji i kazališta.

U prvom poglavlju bit će riječ o ministarstvu turizma, odnosno o njegovoj djelatnosti, organizaciji i aktivnostima . Sljedeće poglavlje sadrži također podatke ministarstva, ali ovog puta ministarstva kulture. Ovdje će se također obraditi djelatnost ministarstva, ustroj i aktivnosti.

Zatim slijedi poglavlje o turističkim zajednicama u kojima će biti riječ o njihovom sastavu, cilju, radu, ulozi i zadacima.

U četvrtom poglavlju govorit će se o bitnim institucijama u kulturi te u pod poglavljima bit će prikazano nekoliko institucija i ukratko o osnivanju tih institucija.

Cilj ovog rada je prikazati institucije u turizmu i kulturi, njihov položaj, moć ovlasti te prikazati kako su organizirane.

Metode korištene u ovom radu su različite : metoda analize, metoda generalizacije, metoda klasifikacije, metoda deskripcije, deduktivna metoda.

1. Ministarstvo turizma

Ministarstvo turizma obavlja upravne i druge poslove koji će biti prikazani u sljedećim poglavljima. Bit će riječ o organizaciji samog ministarstva, njegovim poslovima, aktivnostima.

1.1. Organizacija ministarstva

Uredbom o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva turizma određeno je kako ministarstvo djeluje, kako planiraju poslove te kako jedinice ministarstva funkcioniraju. U nastavku slijedi pregled upravne organizacije ministarstva.

Ministarstvo turizma sastoji se od: kabineta ministra, glavnog tajništva, uprave za strateško planiranje, digitalizaciju i EU fondove, uprave za održivi razvoj i konkurentnost turističke destinacije, uprave za razvoj poduzetništva, investicije i konkurentnost turističkoga gospodarstva, uprave za sustav turističkih zajednica, kategorizaciju i pravne poslove, uprave za sport, samostalnog sektora sportske inspekcije, samostalne službe za drugostupanjski upravni postupak i samostalne službe za unutarnju reviziju.¹

Kabinet ministra obavlja stručne, upravne, poslove protokola te brinu o odnosima s javnošću u ime ministra. Također brine se o komunikacijskim poslovima sa vladom, saborom, tijelima državne uprave i pravnim osobama. Poslove koje kabinet još obavlja su obaveze o ostvarivanju prava na informacije, brine se o pritužbama građana i evidenciji pošte te obavlja i mnoge druge administrativne i stručne poslove koji su vezani za program rada ministra i njegovog zamjenika.

¹ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2020_08_97_1820.html

Glavno tajništvo obavlja upravne poslove koji su vezani za rad svih jedinica ministarstva. Izrađuje plan rada ministarstva, propise unutar rada ministarstva, vodi poslove i registar javne nabave te također vodi brigu o korištenju sredstava i imovine za rad. Također obavlja računovodstvene i druge slične poslove. Vodi poslove vezane uz sve segmente upravljanja ljudskim potencijalima.

Uprava za strateško planiranje, digitalizaciju i EU fondove obavlja poslove koji se odnose na izradu i izmjenu godišnjih i višegodišnjih strateških, planskih i programskih dokumenata namijenjenih razvoju turizma. Obavlja poslove upravljanja sektorskom politikom razvoja turizma, prati program Europske unije, a posebno Europskih strukturnih i investicijskih fondova (ESI fondova). Uprava se brine za pripremu i provedbu strateških projekata Ministarstva koji se odnose na razvoj turizma. Organizira informativne radionice, seminare i edukacije, provodi aktivnosti vezane za međunarodnu suradnju i potiče stvaranje uvjeta za korištenje EU fondova te korištenje istih.²

Uprava za održivi razvoj i konkurentnost turističke destinacije kreira i donosi prijedloge i mjere za unaprjeđenje destinacije te time i podizanje kvalitete turističke ponude. Prati trendove razvoja turističke infrastrukture, i posebnih oblika turizma, provodi mjere i aktivnosti vezane za razvoj turističke destinacije, surađuje sa jedinicama lokalne samouprave, brine se o korištenju sredstava iz fonda za razvoj turizma, prati razvoj posebnih oblika turizma, provodi razne poticaje za razvoj posebnih oblika turizma, nadzire provedbe programa, surađuje sa ministarstvima za regionalni i ruralni razvoj. Daje prijedloge za razvoj turizma i poboljšanje ljudskih potencijala u turizmu te također predlaže mjere za unaprjeđenje turističke ponude.

Uprava za sustav turističkih zajednica, kategorizaciju i pravne poslove priprema i izrađuje rješenja za izradu zakona i drugih propisa koji uređuju ugostiteljstvo, pružanje usluga u turizmu i sustav turističkih zajednica. Također vrši postupak kategorizacije te vodi popis kategorizacije i evidenciju kategorizacije objekata po vrsti

² https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2020_08_97_1820.html

i kategoriji. Uprava vodi brigu o standardima i propisima te predlaže mjere za unaprjeđenje ili poboljšanje kvalitete usluga i pruža stručnu podršku drugim unutarnjim ustrojstvenim jedinicama Ministarstva u obavljanju poslova iz svog djelokruga. Također prati funkcioniranje sustava turističkih zajednica i ostvarivanje ciljeva i zakonskih zadaća turističkih zajednica.³

Samostalna služba za unutarnju reviziju obavlja poslove pružanja potpore korisniku proračuna, procjenjuje koncepte unutarnjih kontrola te iznosi stručno mišljenje i savjete za unaprjeđenje poslovanja. Također pomaže kod upravljanja s rizicima, kontrolom i gospodarenjem.

Ministar predstavlja Ministarstvo i upravlja njegovim radom.

U slučaju odsutnosti ili spriječenosti ministra, ministra zamjenjuje državni tajnik.

1.2 Djelokrug rada ministarstva

Ministarstvo turizma vrši poslove koji brinu o turističkoj politici RH, radi strategiju za razvoj i poboljšanje turizma, razvija investicije u turizam. Razvija selektivne oblike turizma kao što su kongresni, kontinentalni, nautički, zdravstveni, pustolovni, kulturni, omladinski i mnogi drugi. Unaprjeđuje razvoj poduzetništva u ugostiteljstvu i turizmu, daje poticaje za razvoj i podizanje kvalitete turizma, radi na razvoju digitalnog turizma, prati procese privatizacije, promovira zanimanja u turizmu te nudi obrazovanje i napredovanje.

Ministarstvo se također brine za promociju hrvatskog turizma u zemlji ali i u inozemstvu. Nadzire sustav turističkih zajednica, prati trenutno stanje i promjene u turizmu, prati analizu i kvalitetu turističke ponude, potiče međunarodnu suradnju u

³ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2020_08_97_1820.html

turizmu. Uvodi standarde kvalitete ponude, objekta i smještaja i kategorizaciju istih. Suraduje sa drugim ministarstvima koja su također važna za značaj turizma.⁴

2. Ministarstvo kulture

Ministarstvo kulture i obavlja upravne i druge poslove koji će biti prikazani u sljedećim poglavljima. Bit će riječ o organizaciji samog ministarstva, njegovim poslovima, aktivnostima.

2.1. Organizacija ministarstva

Uredbom o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva kulture određeno je kako ministarstvo djeluje, kako planiraju poslove te kako jedinice ministarstva funkcioniraju. U nastavku slijedi pregled upravne organizacije ministarstva.

Ministarstvo kulture čine: kabinet ministra, glavno tajništvo, uprava za razvoj kulture i umjetnosti, uprava za međunarodnu kulturnu suradnju i europske poslove, uprava za zaštitu kulturne baštine, uprava za arhive, knjižnice i muzeje, uprava za medije i razvoj kulturnih i kreativnih industrija te samostalni sektor za unutarnju reviziju.⁵

Kabinet ministra vrši poslove podrške za ministra i državne tajnike te poslove vezane za ispunjenje aktivnosti koje ministar i državni tajnici obavljaju. Također prati poslove vezane uz Vladu RH i poslove sabora, brine o odnosima s medijima i brine o pritužbama građana.

Glavno tajništvo vrši poslove vezane za organizaciju u rad jedinica ministarstva, definira godišnji plan rada ministarstva te mnoge druge upravne, financijske i

⁴ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2020_07_85_1593.html

⁵ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_08_97_1819.html

računovodstvene poslove. Vodi poslove javne nabave, organizacije inventara i korištenja istog.

Uprava za razvoj kulture i umjetnosti vrši poslove koji su vezani za razvoj, unaprjeđenje i promicanje kulturnog, dramskog, vizualnog, plesnog i glazbenog stvaralaštva. Također brinu o razvoju i promicanju knjiga, časopisa i drugih nakladničkih djelatnosti te potiče i razvoj digitalne kulture.

Uprava za međunarodnu kulturnu suradnju i europske poslove vodi poslove koji se odnose na pripremu, provedbu, praćenje, vrednovanje, razvoj i koordinaciju programa i projekata financiranih sredstvima Europske unije. Također upravlja poslovima koji su vezani uz kulturnu suradnju europskim i vaneuropskim zemljama te teži stvaranju kulturnih veza sa Europskom unijom.⁶

Uprava za zaštitu kulturne baštine obavlja poslove vezane za definiranje uvjeta za korištenje i namjene kulturnih dobara i upravljanja istim prema propisima. Između ostalog bavi se zaštitom pokretne i nematerijalne kulturne baštine, zaštitom i očuvanjem arheoloških lokaliteta te vrši inspekcijske provjere u području zaštite kulturnih dobara.

Uprava za arhive, knjižnice i muzeje obavlja poslove vezane uz rad knjižnica, arhiva i muzeja, prati stanje te poduzima mjere za poboljšanje u tim djelatnostima. Uprava koordinira poslove izgradnje nacionalnog infrastrukturnog sustava, razvoja sustavnog i ujednačenog pristupa digitalizaciji građe, provedbe i praćenja pojedinačnih projekata digitalizacije kulturne baštine, obavlja informacijsko-dokumentacijske poslove za područje kulturne baštine, kao i druge poslove u okviru djelokruga.⁷

⁶ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_08_97_1819.html

⁷ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_08_97_1819.html

2.2 Djelokrug rada ministarstva

Ministarstvo kulture vodi poslove koji se odnose na djelatnosti u području kulture. Brine o razvitku i unaprjeđenju kulture, o kulturnom i umjetničkom stvaralaštvu, osniva ustanove u kulturi, razvija kulturne programe i kreativnu industriju. Bavi se promocijom kulture u zemlji ali i promicanjem kulturnih veza sa drugim zemljama. Ministarstvo osigurava financijske i druge uvjete za razvitak aktivnosti u kulturi vrši poslove za Hrvatsko povjerenstvo za UNESCO.

Ministarstvo također rukovodi zadacima koji se odnose na: istraživanje, proučavanje, praćenje, evidentiranje, dokumentiranje i promicanje kulturne baštine. Vodi brigu o dokumentacijskoj službi, propisuje mjere za utvrđivanje zaštićenih dobara, financira programe zaštite kulturne baštine. Određuje i ocjenjuje uvjete rada konzervatorskih, restauratorskih i drugih srodnih poslova. Izdaje uvjete za korištenje i namjenu kulturnih dobara te upravljanje istima sukladno propisima. Također vrši inspekcijske poslove zaštite kulturne baštine. Bavi se poslovima koji su vezani za financiranje i prikupljanje fondova iz Europske unije te surađuje sa drugim ministarstvima koja su nadležna za upravljanjem državnom imovinom.⁸

⁸ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2020_07_85_1593.html

3. Turističke zajednice

Prema zakonu o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma definicija turističke zajednice glasi: „Turističke zajednice su organizacije koje djeluju po načelu destinacijskog menadžmenta, a osnivaju se radi promicanja i razvoja turizma Republike Hrvatske i gospodarskih interesa pravnih i fizičkih osoba koje pružaju ugostiteljske usluge i usluge u turizmu ili obavljaju drugu djelatnost neposredno povezanu s turizmom na način da upravljaju destinacijom na razini za koju su osnovane.“⁹

Prema sustavu podjele turističke zajednica kreće od lokalnih turističkih zajednica kao što su turističke zajednice mjesta, općine, grada. Zatim slijedi regionalna turistička zajednica mjesta kao što je županija, turistička zajednica Grada Zagreba i Hrvatska turistička zajednica.

Prema dostupnim podacima na službenoj stranici ministarstva turizma, odnosno u upisniku turističkih zajednica u Republici Hrvatskoj trenutno ima 21 turistička zajednica županije i 280 turističkih zajednica općina, gradova i područja.

⁹ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_05_52_990.html

3.1. Ciljevi i djelovanje turističkih zajednica

Turističke zajednice imaju tri glavna cilja a to su:

- Da razviju destinaciju i njenu promociju pomoću bitnih čimbenika za turistički razvoj kao što su planiranje, razvoj novih proizvoda, financiranje projekata i destinacije i donošenja odluka i sve to unutar propisanih dokumenata za nacionalni razvoj turizma.¹⁰
- Jačanje lokalne i regionalne veze, povezivanje dionika na regionalnoj i lokalnoj razini u svrhu kreiranja konkurentnih turističkih proizvoda.¹¹
- Unaprijediti uvijete boravka turista u destinaciji, ukazati na važnost očuvanja i poboljšanja turističkih resursnih elemenata, a pogotovo brinuti o zaštiti okoliša i kulturne i prirodne baštine. Također ukazati i širiti svijest društvenim, gospodarskim i drugim učincima turizma.¹²

Turističke zajednice obavljaju poslove koji se odnose na gospodarenje javnom turističkom infrastrukturom, organiziranje manifestacija i događaja koji doprinose razvoju identiteta destinacije, organizirati i provoditi edukacije i stručne skupove, u svrhu financiranja svojih zadataka trebaju oglašavati i objavljivati komercijalne oglase te sklapati sponzorske ugovore. Također trebaju pružati usluge preko svojih turističkih informacijskih usluga te provoditi istraživanja i analize tržišta. Turističke zajednice obavljaju i druge poslove koje služe za razvoj turizma i destinacije.¹³

¹⁰ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_05_52_990.html

¹¹ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_05_52_990.html

¹² https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_05_52_990.html

¹³ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_05_52_990.html

3.2 Hrvatska turistička zajednica

„Hrvatska turistička zajednica je nacionalna turistička organizacija osnovana radi promicanja i razvoja turizma Republike Hrvatske i gospodarskih interesa pravnih i fizičkih osoba koje pružaju ugostiteljske usluge i usluge u turizmu ili obavljaju drugu djelatnost neposredno povezanu s turizmom. Hrvatska turistička zajednica djeluje po modelu destinacijske menadžment organizacije za područje Republike Hrvatske.“¹⁴

Zadaci kojima se Hrvatska turistička zajednica bavi su kreiranje, jačanje i vođenje unikatnog imidža turizma RH, promoviranje preko offline i online kanala u zemlji i globalno, organiziranje sajмова, provođenje edukacija, stručnih skupova i radionica te mnoge druge aktivnosti. HTZ sudjeluje u izradi strategija razvoja turizma kao i provedbi marketinških projekata u cilju ostvarivanja planova. Suraduje sa regionalnim turističkim zajednicama ali i sa ključnim partnerima i drugim nacionalnim i međunarodnim turističkim organizacijama. Vodi brigu o položaju i prezentaciji hrvatskog turizma. Redovito objavljuje turistička izvješća, organizira i dodjeljuje godišnje turističke nagrade. Raspisuje i provodi javne natječaje koje su od nacionalne važnosti za turizam, kao i natječaje za dobivanje potpora pri organizaciji manifestacija. Hrvatska turistička zajednica također sudjeluje u projektima koji se financiraju iz EU i drugih javnih financijskih izvora. Te se brine o razvoju i promociji svih selektivnih oblika turizma.¹⁵

¹⁴ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_01_3_69.html

¹⁵ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_01_3_69.html

3.3. Odnos turizma i kulture

Jedan od ciljeva turističkih zajednica je očuvanje kulture i kulturne baštine te njihovo promicanje i promoviranje.

Što se tiče međusobne povezanosti kulture i turizma možemo reći da međusobno utječu jedan na drugog. Kultura je važna za turizam, a turizam sve više utječe na kulturu te se u zadnje vrijeme razvija kulturni turizam. Stvara se turistička ponuda koja se bazira na kulturi određene destinacije te se mora voditi računa i o lokalnom stanovništvu. Kulturni turizam pomaže zaštititi kulturne tradicije te poboljšati kvalitetu života u destinacijama gdje se taj turizam provodi. Pri stvaranju turističkih ponuda i promoviranju istih treba paziti na to čija se kultura promovira i prodaje i kome.¹⁶

Turističke atrakcije i kulturna baština motivacija su ljudima iz različitih krajeva svijeta da posjete određenu destinaciju i u njoj borave određeno vrijeme. Tipične atrakcije kulturne baštine koje privuku posjetitelje su: izgrađene atraktivne lokacije kao na primjer: spomenici, povijesne zgrade, arhitektura nekog mjesta, arheološka nalazišta. Atrakcije mogu biti i prirodni lokaliteti: nacionalni parkovi, obala, krajolik, špilje,.. Vjerske lokacije također privlače turiste, a to su: katedrale, crkve, hramovi, džamije, sinagoge te gradovi i mjesta hodočašća. Kuće i rodni gradovi poznatih pisaca također privlače posjetitelje. Atraktivne lokacije mogu biti i industrijski krajolici, primjerice rudnici i tvornice; te različite kulturne atrakcije tipa tradicionalni festivali, događaji, manifestacije, ples i narodna glazba.¹⁷

Te atrakcije i baština služe turističkim zajednicama da stvore turističku ponudu, promoviraju je i ostvare određene profite te tako doprinose zaštiti kulture i općenito razvitku destinacije.

¹⁶ Pančić Kombol, T., Kulturno naslijeđe i turizam, 2006

¹⁷ Dujmović, M., Komercijalizacija kulturne baštine u turizmu, 2019

4. Institucije u kulturi

Djelatnosti u kulturi odvijaju se preko raznih ustanova, institucija i organizacija. U Republici Hrvatskoj se tako kultura provodi kroz knjižnice, kazališta, muzeje, arhive, galerije, ateljee i slično. Najčešće su te institucije neprofitne organizacije koje financira njihov osnivač što je u većini slučajeva država. Zbog njihove različitosti i jedinstvenosti usvojeni su razni zakoni, odredbe i statuti te se njima uređuje otvaranje takvih institucija, sam rad takvih institucija ali pomoću njih sprječavaju se i rješavaju mogući problemi.

U narednim pod poglavljima bit će riječ o odabranim institucijama u kulturi.

4.1. Knjižnice

Usluge koje knjižnica pruža je pružanje i organiziranje kulturnih, obrazovnih znanstvenih i obrazovnih usluga za javnost. Također knjižnice prikupljaju, obrađuju, pohranjuju, vode brigu o knjižničnoj građi te istu daju na korištenje i posudbu građanima.

Knjižnice se dijele na javne i privatne. Javne knjižnice su neprofitne pravne osobe koje vrše dužnosti i aktivnosti koje su propisane Zakonom o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti. Osnivač javne knjižnice je država, jedinice lokalne i regionalne samouprave ili pravna osoba u većinskom vlasništvu države, a privatna knjižnica je knjižnica kojoj je osnivač druga pravna ili fizička osoba. Knjižnice se dalje dijele po vrsti i to na: nacionalne knjižnice, sveučilišne knjižnice, knjižnice visokih učilišta, opće znanstvene knjižnice, specijalne knjižnice, samostanske knjižnice, narodne knjižnice i školske knjižnice. ¹⁸

¹⁸ https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/CroInFig/croinfig_2020.pdf

4.2. Kazališta

Definicija kazališta koja stoji u Hrvatskoj enciklopediji glasi: Kazalište je zgrada ili bilo koja građevina ili obilježeno mjesto na kojem se izvode umjetničke predstave kao što su balet, opera, predstava, drama opereta. Kazalište može biti ustanova, tijelo ili umjetnička skupina koja priprema kazališne predstave. Kazalište je u širem smislu umijeće, može se reći sve ono što predstavlja umjetnost te tako može značiti i opus dramskog pisca, glumca ili redatelja.¹⁹

U Republici Hrvatskoj kazališna djelatnost obavlja se kao javna služba. Ona obuhvaća pripremu, organizaciju i izvođenje dramskih, lutkarskih, glazbeno-scenskih i drugih scenskih dijela. Ove djelatnosti obavljaju kazališta i kazališne družine kao autonomne pravne osobe. Kazališta osim što pripremaju, organiziraju i izvode scenska i glazbeno-scenska djela, upravljaju kazališnim prostorom koji je oblikovan i opremljen za izvođenje scenskih i glazbeno-scenskih djela sa neophodnim umjetničkim osobljem, organizacijskim i tehničkim radnicima te mnogim rekvizitima.²⁰

¹⁹ <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=31016>

²⁰ <https://www.zakon.hr/z/301/Zakon-o-kazali%C5%A1tima>

4.3. Muzeji

U Hrvatskoj enciklopediji stoji da je muzej ustanova ili zgrada u kojoj se čuvaju, proučavaju i po određenom sustavu bilo to kronološki ili tematski izlažu zbirke starina i umjetnina, prirodnoznanstvenih, tehničkih i sl. predmeta. Podjela muzeja može biti na znanstvene kao što su arheološki, etnografski, prirodoslovni, povijesni, tehnički, pomorski i drugi muzeji, a dijele se i na umjetničke muzeje koji su usmjereni na dijela likovne umjetnosti. Po teritorijalnoj pripadnosti na državne, zemaljske, pokrajinske, gradske i zavičajne.²¹

Djelatnosti koje muzej izvršava su nabava muzejske građe, proučava i obrađuje građu te je sistematizira u zbirke i trajno štiti. Isto važi i za muzejsku dokumentaciju i lokaliteta i nalazišta baštine.

Muzej je pravna osoba i kao takva obavlja muzejsku djelatnost u svrhu proučavanja, analiziranja, educiranja i uživanja u materijalnoj i nematerijalnoj baštini ljudskog roda i njegove okoline. Muzej je otvoren za javnost i služi čovječanstvu u njegovom kulturnom i gospodarskom razvitku.

Postoje javni i privatni muzeji. Javni muzej je neprofitna pravna osoba kojoj je osnivač država i jedinice lokalne i regionalne samouprave ili pravna osoba u njihovu većinskom vlasništvu, a privatni muzej je muzej kojemu je osnivač druga pravna ili fizička osoba.²²

²¹ <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=42619>

²² https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_07_61_1267.html

4.4. Osnivanje institucija u kulturi

Pošto su institucije u kulturi javne ustanove, njih mogu osnovati Republika Hrvatska, županije, Grad Zagreb, gradovi i općine.

Knjižnice, kazališta i muzeji osnivaju se aktom o osnivanju. Republika Hrvatska osniva knjižnicu ili muzej zakonom ili uredbom Vlade Republike Hrvatske, a županije, gradovi i općine odlukom svoga predstavničkog tijela kao što su županijska skupština, skupština Grada Zagreba, gradsko vijeće ili općinsko vijeće.²³

Za osnivanje knjižnica osima poštivanja općih uvjeta propisanih zakonom, potrebno je osigurati knjižničnu građu, prostor i sredstva za rad te stručno osoblje. Kada se svi uvjeti osiguraju potrebno je dobiti potvrdu o zadovoljavanju propisanih uvjeta, osnivači također moraju od ministarstva kulture zatražiti potvrdu sukladnost prema zakonskim propisima.²⁴

Muzeje i kazališta kao ustanove mogu osnovati domaće pravne i fizičke osobe. Ministarstvo kulture donijelo zakon i uvjete za osnivanje muzeja i donijelo je zakon i uvjete za osnivanje kazališta.

²³ Ivana Vujić, Osnivanje i organizacija institucija u kulturi, Osijek, 2020.

²⁴ Antolović, J., (2010): Organizacija i kultura, str. 33-34

Zaključak

Iako je Hrvatska mala zemlja ima bogatu kulturnu i turističku ponudu i zbog toga potrebna dobra organizacija u tim poljima. Da bi sve funkcioniralo doneseni su pravni propisi, dokumenti i zakoni kojima se regulira rad tih institucija te je i propisano što je sve potrebno za njihovo osnivanje, koja tijela su prisutna u pojedinim institucijama i koja je njihova zadaća i dužnost.

Na vrhu hijerarhijske podjele pravnih institucija se nalaze ministarstva turizma i kulture. Oni donose bitne propise u turizmu i kulturi, promoviraju Republiku Hrvatsku u inozemstvu, brinu o trenutnom stanju te konstantno rade na poboljšanju turističke ponude i očuvanju kulture. Njihovo djelovanje dalje se dijeli na posebne grane u turizmu i kulturi. Tako primjerice u turizmu imamo turističke zajednice koje za svoje primarni cilj imaju promociju turističkih atrakcija i destinacija. Dok u kulturi imamo institucije kao što su kazališta, muzeji i knjižnice koji se brinu o očuvanju, prezentiranju i promoviranju kulture.

Možemo zaključiti da su institucije u turizmu i kulturi u pravnom smislu dobro organizirane i regulirane propisima i zakonima. Smatram da je dobro što su sve te institucije organizirane po lokalnom i regionalnom principu gdje onda svaka organizacija može svoju destinaciju najbolje promovirati, stvoriti prepoznatljiv imidž i zaštititi.

Literatura:

Knjige:

1. Antolović, J. (2010.), Organizacija i kultura, Zagreb, Hadrijan d.o.o.
2. Franić, M. (2000). Turističke zajednice: od zakonske inicijative do osnivanja 1990.- 1995. Zagreb: Golden marketing

Internetske stranice:

1. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2020, <https://www.enciklopedija.hr/> (11.09.2021)
2. Hrvatska turistička zajednica, <https://www.htz.hr/hr-HR> (10.09. 2021)
3. Hrvatska u brojkama 2020, https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/CroInFig/croinfig_2020.pdf (11.09.2021)
4. Ministarstvo kulture i medija, <https://min-kulture.gov.hr/> (12.09.2021)
5. Ministarstvo turizma i sporta, <https://mint.gov.hr/> (12.09. 2021)

PDF dokumenti i završni radovi

1. Ivana Vujić, Osnivanje i organizacija institucija u kulturi, Osijek, 2020.
Dostupno na:
<https://zir.nsk.hr/islandora/object/aukos%3A519/datastream/PDF/view>
(19.09.2021)

Časopisi:

1. Dujmović , M., 2019: Komercijalizacija kulturne baštine u turizmu, Socijalna ekologija : časopis za ekološku misao i sociologijska istraživanja okoline, Vol. 28 No. 2, str. 145-161.
https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=327225
(19.09.2021)
2. Pančić Kombol, T., 2006: Kulturno naslijeđe i turizam, Radovi Zavoda za znanstveni rad Varaždin, No. 16-17, str. 211-226.
https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=13290
(19.09.2021)

Dokumenti, zakoni i propisi:

1. Statut Hrvatske turističke zajednice, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_01_3_69.html (10.09.2021)
2. Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva kulture i medija, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_08_97_1819.html (10.09.2021)
3. Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva turizma i sporta, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2020_08_97_1820.html (11.09.2021)
4. Zakon o kazalištima, <https://www.zakon.hr/z/301/Zakon-o-kazali%C5%A1tima> (11.09.2021)
5. Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_02_17_356.html (12.09.2021)
6. Zakon o muzejima, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_07_61_1267.html (11.09.2021)

7. Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_05_52_990.html
(12.09.2021)

8. Zakon o ustrojstvu i djelokrugu tijela državne uprave, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2020_07_85_1593.html (10.09.2021)

Sažetak

Pravni okvir za djelovanje institucija u turizmu i kulturi Republike Hrvatske određeni su zakonima, uredbama i propisima. Na vrhu tih institucija nalaze se ministarstvo kulture i ministarstvo turizma. Ministarstvima su podređene druge institucije i organizacije koje su organizirane na regionalnom i lokalnom nivou. Te institucije su turističke zajednice županija, gradova, općina i mjesta u turizmu, a u kulturi to su knjižnice muzeji i kazališta. Ovim radom prikazan je njihov ustroj, zadaci i ciljevi djelovanja te pravna regulativa.

Ključne riječi: ministarstvo kulture, ministarstvo turizma, institucije, turističke zajednice

Summary

The legal framework for the operation of institutions in tourism and culture of the Republic of Croatia is determined by laws, decrees and regulations. At the top of these institutions are the Ministry of Culture and the Ministry of Tourism. Other institutions and organizations organized at the regional and local level are subordinated to the ministries. These institutions are the tourist boards of counties, cities, municipalities and places in tourism, and in culture they are libraries, museums and theaters. This paper presents their structure, tasks and goals of operation, as well as legal regulations.

Keywords: ministry of culture, ministry of tourism, institutions, tourist boards